

Generellt ägardirektiv för Gislaveds kommun

1. Bakgrund och syfte

De hel- och delägda kommunala bolagen är en del av den samlade kommunala organisationen.

Gislaveds kommun organiserar de helägda bolagen under ett gemensamt moderbolag. Motivet för kommunens ägande av moderbolaget är att ge kommunen en tydlig ägarroll för bolagen samt möjlighet till strategisk koordination för kommunens övergripande planering. Moderbolagets styrelse har därigenom fått rollen som koncernstyrelse. Det finns därmed ett behov av att tydliggöra vilka frågor som ankommer på koncernstyrelsen, både i relationerna till kommunfullmäktige och till kommunstyrelsen, men även till respektive dotterbolags styrelse.

Det är också viktigt att skapa likvärdiga och goda förutsättningar för de olika verksamheter, som Gislaveds kommun äger och förvaltar, oavsett juridisk form. Om tveksamhet uppstår i frågor som berörs av detta ägardirektiv ska kommunstyrelsen konsulteras.

Kommunens generella ägardirektiv tillsammans med specifika ägardirektiven för respektive bolagska ge en klar och tydlig bild av varför kommunen äger bolagen, hur de ska utvecklas och ska bidra till kommunens kort- och långsiktiga utveckling.

2. Definitioner

Förutom lagar och författningar regleras bolagens verksamhet och dess relation till kommunen genom:

- Bolagsordning
- Generellt ägardirektiv
- Bolagsspecifika ägardirektiv
- Eventuella avtal mellan kommunen och respektive bolag samt,
- Eventuella avtal mellan kommunen och andra aktieägare i, av kommunen eller av bolagen, delägda bolag

När det gäller begrepp ska följande användas:

Gislaveds Kommunhuskoncernen är det begrepp kommunen använder för att beskriva Gislaveds Kommunhus AB med dess dotterbolag.

Med *koncernstyrelse* avses styrelsen för Gislaveds Kommunhus AB.

Kommunkoncernen är ett begrepp som kommunen använder som ett sammanfattande begrepp för samtliga *helägda bolag*, nämnder och förvaltningar. Med *helägda bolag* menas både direkt och indirekt helägda aktiebolag.

Med begreppet *övriga företag* avses handelsbolag, kommanditbolag, stiftelser, ekonomiska föreningar och intresseföretag som är *delägda* av kommunen. Med *delägda bolag* menas både direkt och indirekt delägda aktiebolag.

3. Omfattning och avgränsning

Detta generella ägardirektiv gäller för Gislaveds Kommunhuskoncern.

Denna handling ska även vara vägledande för Gislaveds kommuns *delägda bolag* samt *övriga företag*. Förutom då särskilt anges gällande ägarstyrning eller för att förtydliga lagkrav med begreppen *delägda bolag* eller *övriga företag*.

4. Mål och vision

De kommunala bolagen är en del i den kommunala organisationen. Bolagen ska därför utföra sin verksamhet så att den långsiktigt bidrar till att främja hållbar utveckling och tillväxt inom kommunen samt utveckla samhällsnyttan inom sin sektor.

Bolagen ska i samverkan med kommunen arbeta för att realisera kommunens vision 2040.

I bolagens uppdrag ingår även ett samhällsansvar i syfte att bidra till en hållbar utveckling. Det handlar om ett estetiskt, ekonomiskt, miljömässigt, etiskt och socialt ansvarstagande.

5. Styrning och ledning av kommunens bolag

Övergripande ledning

Ett viktigt inslag i ägarstyrningen är öppenhet och förtroende mellan ägaren och respektive bolagsstyrelse. Detta generella ägardirektiv förutsätter en positiv och produktiv organisationskultur både inom den politiska nivån och inom den administrativa nivån i kommunkoncernen, samt ett aktivt styrelsearbete, såväl i kommunen som i bolagen, med en ömsesidig dialog.

Aktiebolagslagen uppställer inga krav på styrning från ägarens sida utan endast formella krav riktade mot denne med anknytning till bolagsstämman. Inte desto mindre förfogar ägaren av ett bolag över detta med stöd av äganderätten. Av ägaren utfärdade direktiv vid bolagsstämma är således bindande för styrelse och verkställande direktör så länge de inte inkräktar på tvingande regler i aktiebolagslagen eller annan lag som styrelsen har att följa.

Äganderätten utgör grunden för all koncernstyrning.

Ägandet av kommunens bolag utgår från kommunfullmäktige. Fullmäktige har dock delegerat en del uppgifter till kommunstyrelsen. Till detta kommer att Gislaveds Kommunhus AB:s styrelse i egenskap av ägare till dotterbolagen också företräder ägaren – kommunen – i koncernen.

Kommunen strävar efter en effektiv styrning och väl avgränsade uppdrag till olika organ. För att tydliggöra de olika organens roller följer här en beskrivning av kommunkoncernens ledningsfunktioner.

6. Delägda bolag

Kommunen äger andelar i *delägda bolag*. Kommunstyrelsen har ett ansvar att utöva ägarfunktionen i dessa. I de *delägda bolagen* ska kommunstyrelsen verka för att kommunens deltagande som delägare i respektive bolag dokumenteras i ett avtal med övriga aktieägare (aktieägaravtal). Aktieägaravtalet ska godkännas av kommunfullmäktige. Utöver detta ska kommunstyrelsen tillse att det *delägda bolaget* rapporterar till kommunstyrelsen så att uppsiktsplikten över bolaget kan hanteras.

5. Ledningsfunktioner

Följande frågor ska vara förbehållna *kommunfullmäktige*:

1. Ärenden enligt 10 kap. KL som innebär att:
 - Besluta om viss verksamhet skall bedrivas i bolagsform och besluta om det kommunala ändamålet med verksamheten.
 - Se till att det kommunala ändamålet med verksamheten och de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen
 - Välja styrelse och minst en lekmannarevisor samt suppleanter
 - Ta ställning i principiellt viktiga frågor eller annat som är av större vikt innan bolagen fattar beslut. Man ska också se till att detta regleras i samtliga helägda bolags bolagsordningar. Som exempel på sådana frågor kan nämnas:
 - kapitaltillskott till bolag
 - förvärv och bildande av dotterbolag eller annat väsentligt bolagsengagemang
 - frivillig likvidation av bolag
 - försäljning av bolag, del av bolag eller rörelse
 - Se till att bolagen ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal, i bolagen, lämnas över till privata utförare.
2. Ärenden som rör kommunkoncernens vision och övergripande mål samt fastställande av principer för ägarstyrningen i kommunens helägda bolag
3. Fastställande av de verksamhetsmässiga och ekonomiska kraven på bolagen i form av specifika ägardirektiv.
4. Grunderna för ekonomiska förmåner för styrelseledamöter, lekmannarevisorer och suppleanter i bolagen
5. Ansvarsfrihet för styrelseledamot och verkställande direktör om revisor inte tillstyrkt sådan

Kommunstyrelsen ska i syfte att främja effektiviteten i kommunkoncernen fästa stor vikt vid samordningen av verksamheterna i bolagen och kommunen. Kommunstyrelsen ansvarar, med undantag för punkterna 1-5 ovan, för kommunens ägarfunktion gentemot kommunen.

Kommunstyrelsen ansvarar dessutom för ägarfunktionen i förhållande till de *delägda bolag* som inte ingår i koncernen. Ägarfunktionen omfattar framförallt att fatta nödvändiga beslut för att tillvarata kommunens intressen i sådana frågor som rör ändamål, samordning, ekonomi och efterlevnad av uppställda mål i kommunen och i de av kommunen *delägda bolagen*.

Kommunfullmäktige utser representanter till bolagsstämmor för kommunens helägda bolag och kommunens *delägda bolag* som inte ingår i koncernen. Kommunstyrelsen utfärdar instruktioner till dessa representanter.

Kommunstyrelsen har, utöver ägarfunktionen en uppsiktsplikt över samtliga hel- och *delägda bolag*. Med kommunstyrelsens uppsiktsplikt avses att man ska ha uppsiktsplikt över bolagen enligt kommunallagen (KL) 6 kap. § 1. Denna uppsiktsplikt ska inte blandas samman med ägarfunktionen då uppsiktsplikten omfattas av att pröva om verksamheten i bolagen bedrivs i enlighet med det kommunala ändamålet. Uppsiktsplikten omfattar samtliga bolag som kommunen äger direkt eller indirekt.

Styrelsen för *Gislaveds Kommunhus AB* ansvarar med undantag för punkterna 1-5 ovan, för ägarfunktionen gentemot dotterbolagen. Styrelsen ska fatta nödvändiga beslut i sådana frågor som rör ändamål, samordning, ekonomi och efterlevnad av uppställda mål men också med avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen i koncernen. Styrelsen har därmed ansvar för styrning och uppföljning av koncernens verksamhet.

Kommunstyrelsen utser representanter till bolagsstämmor i dotterbolagen samt utfärdar instruktioner till dessa.

Kommunstyrelsen beslutar om koncernbidrag eller management fee (förvaltningstjänster) inom bolagskoncernen utifrån regler i aktiebolagslagen, skattelagstiftningen samt enligt ägardirektiv.

Vid sidan om ägarfunktionen har styrelsen för *Gislaveds Kommunhus AB* ett ansvar att, för kommunstyrelsens räkning, samla underlag från dotterbolagen inför kommunstyrelsens årliga beslut med anledning av uppsiktsplikten.

Dotterbolagens styrelser ska bidra till kommunens vision inom sitt verksamhetsområde och ska arbeta i enlighet med fastlagda övergripande mål som bryts ned i respektive bolags verksamhetsplanering. De dotterbolag som i sin tur äger hel- eller delägda bolag bildar, inom koncernen, en egen underkoncern. I denna har dotterbolagets styrelse följande ansvar:

- Utser representanter till bolagsstämmor i sina dotterbolag samt utfärdar instruktioner till dessa.
- Beslutar om koncernbidrag inom sin underkoncern utifrån regler i aktiebolagslagen och skattelagstiftningen.

7. Kommunen som ägare och syftet med ägandet – samhällsnyttan

Gislaveds kommun äger företag och driver bolagsverksamhet för att förverkliga kommunala ändamål och därmed bidra till samhällsnytta. Verksamheten syftar ytterst till att skapa nytta för hela den kommunala sfären och därmed för medborgarna.

Bolagen ska ta hänsyn till den samlade effekten för den kommunala organisationen i sin helhet i syfte att åstadkomma största möjliga nytta för hela den kommunala sfären. Såväl kommun som kommunala bolag ska se till att optimera effektiviteten för helheten, även om det kan vara mindre ekonomiskt fördelaktigt för den enskilda verksamheten.

11. Styrelsearbetet

För ägaren – kommunen – är det viktigt att styrelserna aktivt arbetar för att utveckla bolagens organisation och verksamhet samt att det råder ett förtroendefullt förhållande mellan ägaren och styrelserna.

Styrelsen i respektive bolag ska se till att bolaget har en väl fungerande ledning. Styrelsen ska fortlöpande följa upp bolagets verksamhet mot bolagets ändamål samt de mål och riktlinjer som fastställts.

Styrelsen ska också se till att kontrollen över bolagets ekonomiska situation är tillfredsställande, att bolagets riskexponering är väl avvägd, att redovisning och finansförvaltning håller hög kvalitet och kontrolleras på ett betryggande sätt samt att bolaget har god intern kontroll. Ramen för de kommunala bolagens interna kontroll bestäms av kommunkoncernens internkontrollreglemente.

12. Bolagsstyrningsrapport

Bolagen ska årligen upprätta en särskild rapport om bolagsstyrningsfrågor. Rapporten syftar till att informera ägaren – kommunen, kommuninvånare och övriga intressenter om styrningen av bolaget. Den ska avges av bolagets styrelse och innehålla följande områden:

- Beskrivning av hur bolagets verksamhet varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna som angetts i bolagsordningen.
- Beskrivning och utvärdering av styrelsearbetet under räkenskapsåret
- Hur den interna kontrollen vad avser uppfyllande av bolagets ändamål, av ägaren beslutade mål och bolagets finansiella rapportering är organiserad och hur väl den fungerat under det senaste räkenskapsåret.
- Hur bolagets risker bedömts och följts upp.
- Kommunikation med revisorer och lekmannarevisorer
- Beskrivning av ärenden som lämnats till kommunfullmäktige för ställningstagande

13. Gemensamma regler för helägda bolag

13.1 Samverkan

De helägda bolagen ska samverka med akademien (universitet och högskola) och näringsliv samt andra aktörer. Bolagen ska arbeta aktivt och strukturerat genom påverkan på exempelvis lagstiftning, direktiv och annat regelverk, verka för kommunens och Gislaveds kommunkoncerns önskvärda utveckling, direkt eller indirekt via kommunen.

De helägda bolagen ansvarar för att dess verksamheter samordnas med övriga nämnder och koncern för att uppnå största möjliga kommunnytta.

De helägda bolagen ska samordna sig med kommunen i samband med extraordinära händelser.

13.2 Informationsskyldighet

13.2.1 Kommunstyrelsens uppsiktsplikt och årligt beslut

Kommunstyrelsen har rätt att ta del av koncernens handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera koncernen och dess verksamhet. De helägda bolagen ska till Gislaveds Kommunhus AB lämna den information om verksamheten som den begär. Den närmare omfattningen av informationen fastställs i samråd med koncernstyrelse.

De helägda bolagen erinras om att kommunstyrelsen har att fatta årligt beslut huruvida verksamheten varit förenlig med det kommunala ändamålet och utförts inom ramen för den kommunala kompetensen.

13.2.2 Förvaltningsberättelse

De helägda bolagen styrelse ska årligen i koncernstyrelsen förvaltningsberättelse redovisa hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av ändamålet med koncernens verksamhet enligt bolagsordningen och uppfyllandet av dessa ägardirektiv.

Redovisningen ska vara utformad på sådant sätt att den kan läggas till grund för lekmannarevisorers granskning liksom för kommunstyrelsens uppsikt och beslut enligt ovan.

I de helägda bolagen förvaltningsberättelse ska uppgifter lämnas hur styrelsen och verkställande direktören anser att det kommunala ändamålet med koncernens verksamhet inom ramen för de kommunala befogenheterna har utförts och ägardirektiven förverkligats under året.

13.2.3 Granskningsrapport

Det åligger de helägda bolagen lekmannarevisorer att årligen i sin granskningsrapport särskilt yttra sig om huruvida Koncernen bedrivits på ett ändamålsenligt sätt utifrån det syfte som angivits i bolagsordning och i detta ägardirektiv, liksom de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten.

Lekmannarevisorn ska snarast uppmärksamma kommunstyrelsen på om de helägda bolagen brister i de avseenden som omnämns ovan.

13.2.4 Handlingar som ska tillställas Gislaveds kommunhus AB

Det åligger de helägda dotterbolagen att till Gislaveds Kommunhus AB att översända kopior av:

- protokoll från koncernens styrelsesammanträde/bolagsstämma
- koncernens årsredovisning
- koncernens revisionsberättelse/revisionsrapporter
- underlag för sammanställning av koncernredovisning för kommunen

De helägda bolagen ska årligen sedan koncernens årsredovisning och revisionsberättelse tillställts Gislaveds Kommunhus AB genom ordförande, vice ordförande och verkställande direktör vid sammanträde med kommunfullmäktige besvara frågor om de helägda bolagens verksamhet.

13.3 Uppföljning och dialog

De helägda bolagen ska följa av kommunen utfärdade instruktioner som delges via Gislaveds Kommunhus AB.

De helägda bolagen ska följa Gislaveds Kommunhus AB:s anvisade dialogformer.

De helägda bolagen ska följa av kommunen utfärdade handlingsprogram, riktlinjer och anvisningar i tillämpliga delar enligt instruktioner från Gislaveds Kommunhus AB

De helägda bolagen ska i tillämpliga delar följa av kommunfullmäktige beslutade planeringsdirektiv med budget.

14.4 Ekonomiska riktlinjer

De helägda bolagen ska betala en management fee (köp av förvaltningstjänster) till Gislaveds Kommunhus AB enligt utfärdade instruktioner.

14.5 Ledningsfunktioner

Kommunfullmäktige utser representanter till bolagsstämmor samt utfärdar instruktioner till dessa.

Gislaveds Kommunhus AB utser representanter till bolagsstämmor i dotterbolagen samt utfärdar instruktioner till dessa på uppdrag och beslut ifrån kommunfullmäktige.

14.6 Övriga bestämmelser

Bolagsstämma och lekmannarevisorer

- Bolaget ska hålla ordinarie bolagsstämma senast i juni varje år.
- Kommunfullmäktige har genom delegation till kommunens revisorer uppdragit till dess att inom sig utse lekmannarevisorer och lekmannarevisorssuppleanter.
- Bolaget ska ge lekmannarevisorer de möjligheter och det stöd som dessa begär för att fullgöra sitt uppdrag. Lekmannarevisorerna arvoderas av bolaget.
- Lekmannarevisorer ska närvara vid bolagsstämma (årsstämma) för att kommentera granskningsrapporter.

Bokslut och årsredovisning

- Bolagets bokslut ska behandlas och antas av bolagets styrelse enligt dialogförd tidsplan. Bokslutet skall vara tillgängligt för ägaren detta datum.
- Bolagen ska tillhandahålla det underlag som krävs för att upprätta sammanställd redovisning enligt lagen om kommunal redovisning.
- Bolagens årsredovisningar ska tillsammans med revisionsberättelse och lekmannarevisorns granskningsrapport överlämnas till kommunfullmäktige.

Styrelsen och bolagets administration

- Kommunfullmäktige beslutar i samband med val av ledamöter och suppleanter om i vilken ordning suppleanter i bolagens styrelse ska inträda vid förfall för ledamot.
- Kommunfullmäktige fastställer grunderna för arvode och andra ersättningar som ska utgå till styrelseledamöter och suppleanter samt lekmanrevisorer med suppleanter. Arvoden och andra ersättningar beslutas på årsstämman.
- Rekrytering och entledigande av VD samt dennes anställningsvillkor ska av styrelsens ordförande samrådas med ordföranden samt VD i Gislaveds Kommunhus AB.
- Den principiella inriktningen för bolagets representation är att den ska vara alkoholfri. Vid speciella tillfällen och med hänsyn till arrangemangets specifika art, gästernas kulturella bakgrund etc. är det dock tillåtet att använda vin och starköl i samband med representation.
- Bolaget ska hålla sådan ordning i sina handlingar att kommunallagens regler om handlingars offentlighet kan efterlevas.
- Bolagsstyrningsrapporten ska för dotterbolagen lämnas till Gislaveds Kommunhus AB för att senare lämnas till kommunstyrelsen enligt dialogförd tidsplan av koncernstyrelsen.
- Bolaget ska verka i enlighet med kommunens arkivreglemente.

Kommunfullmäktiges beslut den 17 maj 2018, § 71